

2960

4176

29/380

8

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

WYDZIAŁU ZARZĄDZAJĄCEGO CZYTELNIĄ AKADEMICKĄ

W KRAKOWIE

w pierwszym półroczu 1869/70 r.

Z przyjemnością zapisujemy na czele naszego sprawozdania, iż czytelnia w upłynioném półroczu na drodze swojego rozwoju o krok dalej postąpiła. Zaznaczamy fakt ten z radością tém większą, ile że czytelnia przy objęciu jój przez wydział obecny w niekoniecznie zadawalającym znajdowała się stanie.

Wprawdzie stowarzyszeniu naszemu w przeciągu trzechletniego istnienia rozwoju i postępu odmówić nie można, jednakowoż przyznać należy, że instytucja ta powolnym tylko naprzód posuwała się krokiem, i że dotychczas tak pod względem swojego materyalnego, jako téż moralnego rozwoju nie zajęła stanowiska, jakieby celowi jój odpowiadało.

Przyczyną tego był po części słaby współdział członków, głównie zaś niedostateczny statut, który czynnościom Towarzystwa jak najszczuplejsze zakreślał granice, działalność jego prawie w zupełności krępował i tym sposobem wszelkiemu rzeczywistemu rozwojowi stał na zawadzie.

Chcąc zaradzić złemu i radykalnie zmienić ustrój czytelnicy przyjęto na ogólném zgromadzeniu członków statut nowy,

a ten natchnął jakby nowym duchem naszą czytelnię, bo odtąd życie ję widocznie silniejszym bić zaczyna tętnem.

Celem do którego dążymy, wypowiedzianym w §. 1 statutu jest rozbudzenie życia i ruchu umysłowego młodzieży akademickiej, której może nie całkiem niesłusznie zarzucano apatyę w kwestyach bliżej ją obchodzących.

Głównym środkiem do urzeczywistnienia tego celu prowadzącym są odczyty. Zbyt niaby było rzeczą rozwozić się tutaj nad potrzebą takich odczytów i korzyściami jakie one przynoszą, dodajemy tylko że dla ułatwienia wymiany zdań i wyjaśnienia kwestyi przedmiot odczytu stanowiących, po każdym odczycie odbywają się rozprawy ustne nad takowym. Tak więc oprócz korzyści wynikających z dyskusyi i spostrzeżeń innych swoich kolegów, oprócz dobroczynnego wpływu jaki wywiera na umysł podobne ściieranie się zdań i wymiana zapatrywań — rozbudza się téż zamiłowanie do pracy. Nadmienić jeszcze wypada, że przy wspomnionych odczytach historia i literatura ojczyzna szczególnie znalazła uwzględnienie, tudzież że wszystkie ważniejsze rocznice narodowe w sposób uroczysty przez odpowiednie odczyty obchodzono. Kwestye społeczne zarówno nie zostały pominiętemi, a odpowiednie odczyty z dziedziny sztuki miały na celu zaznajomienie członków z różnymi ję kierunkami i z najznakomitszymi tychże kierunków przedstawicielami. Staraniem téż było sekcji odczytowej, skierować odczyty do jasno wytkniętych celów, wskazać im pewną ogólną myśl przewodnią i w ten sposób zapewnić żywy a korzystny współudział młodzieży akademickiej. Jakim zaś skutkiem te ję usiłowania uwieńczone zostały wykazuje zamieszczone poniżej zestawienie odczytów mianych w ubiegłym półroczu.

Rozbudzaniem zamiłowania do muzyki i kształceniem umysłu i w tym kierunku zajmowała się sekcya muzyczna, urządzając wieczorki muzykalne, które jak najlepszym cieszyły się powodzeniem.

Do czynności Wydziału w kierunku moralnego rozwoju i podniesienia czytelni należy także wzbogacenie biblioteki i zaopatrywanie czytelni w rozmaitego rodzaju czasopisma, których liczba w ostatniem półroczu znacznie się powiększyła.

Wprawdzie biblioteka z powodu szczupłych funduszków nie mogła nabyć nader wielkiej ilości dzieł, jednakowoż pod względem jej uporządkowania wydział uczynił, co tylko w jego mocy leżało, a zaprowadzenie nowych dokładnych katalogów ułatwi na przyszłość wszelkie czynności biblioteczne. Dodać także musimy, że przez oprawę wielu książek wydział starał się uczynić takowe przystępnymi dla Szanownych Członków, a wielka liczba dzieł wypożyczonych wymowne o ruchu i życiu umysłowem młodzieży akademickiej daje świadectwo.

Co się tyczy czasopism jeden rzut oka na spis takich przekonywa, że ich liczba doszła do cyfry dotychczas w czytelni nieznaną. Wydział też wszelkich możliwych dokładał starań, aby pod względem jakości tychże wszelkim przez szanownych członków objawionym życzeniom zadość uczynić, i przypisać tylko należy brakowi funduszków, jeżeli nie mógł w zupełności w tej mierze szanownych kolegów zadowolnić.

Przy tej sposobności składa Wydział podziękowanie wszystkim redakcyom, które przez bezpłatne udzielanie lub też zniżenie ceny czasopism przyczyniają się do rozwoju czytelni, jakoteż szanownym dawcom którzy bibliotekę naszą różnemi wzbogacali dziełami i wyraża życzenie, aby i nadal nie odmówili nam pomocy i ułatwili utrzymanie tej tak ważnej instytucji.

Przystępując do strony materialnej przedewszystkiem podnieść nam wypada, że Wydział z powodu stosunkowo niebardzo licznego współudziału ze strony młodzieży akademickiej z wielkimi łamać się musiał trudnościami przy opędzeniu wydatków do utrzymania czytelni potrzebnych. Zupełnie nowe wewnętrzne urządzenie czytelni w obec niedoboru pozostałego po przeszłorocznym zarządzie jest najlepszym świadectwem usilnej zabiegliwości, jaką przy szczupłych funduszach Wydział i na tém polu rozwinął. Wydział wyraża nadzieję, że przy dalszém energiczném kierownictwie i troskliwości ze strony członków wewnętrzne urządzenie czytelni nie pozostawi nic do życzenia.

Wzwyż przedstawiony stan rzeczy spodziewać się każe, że instytucja, której potrzeby nikt zaprzeczyć nie może w krótkim czasie na szerszych i pewniejszych jak dotychczas

stanie podstawach. Statut, o którego praktyczności i skuteczności doświadczenie nas nauczyło daje nam silną rękojmię, że czytelnia stanie się tém, czém dla młodzieży akademickiej być powinna, punktem zbornym, ogniskiem jój życia umysłowego i koleżeńskiego.

Kończąc wyrażamy nadzieję, że młodzież akademicka w uznaniu szlachetnych dążeń naszej czytelnicy i w poczuciu obowiązków na nią ciążących jak najliczniejszym współudziałem ją wesprze i wedle sił przyczyni się do jój rozwoju.

~~~~~

Czytelnia liczyła w ubiegłym półroczu członków 220.

~~~~~

I. Zestawienie dwudziestu i dwóch odczytów mianych w 1. półroczu 1869/70.

Zaczynamy od odczytów z dziejów Polski. Dążeniem ich było nie tak podawać fakta historyczne, jak raczej kreślić różnorodne prądy, które na rozwój dziejowy Polski stanowiły wpływ wywarły, lub też rozświecać kwestye polityczne i społeczne, których rozstrzygnięcie swojego czasu stanowiło o bycie Rzpltej, a których ocenienie i dzisiaj wysokie budzi zajęcie. Kierunek ten miały przedewszystkiém odczyty: kol. Ungera „O przyczynach odosobnienia Żydów w Polsce“ wykazujący, iż przyczyny tegóż były niezależne od Żydów samych; kol. Meisnera „O działalności zakonu Jezuitów w Polsce;“ kol. Bobrzyńskiego „O charakterze reformacji w Polsce XVI wieku na podstawie dzieła: „„Relacye nuncyuszów etc. o Polsce.““ Wszystkie trzy nacechowały odrębne i wyjątkowe stanowisko, jakie w każdej z tych kwestyj zajęła Polska w przeciwstawieniu do zachodu. Kol. Martynowski mówiąc: „O znaczeniu opisów miejscowości“ usiłował to okazać na „Piotrkowskim.“ Reszta odczytów historycznych zajęła się ocenieniem historyozoficzném świeższych politycznych wypadków. Kol. Markusfeld dając „Pogląd na powstanie listopadowe“ dowodził, że powstanie to nie było wybuchem chwilowego szału, ale nieuchronném następstwem poprzedzających

sprzecznych sobie samych stosunków politycznych Królestwa kongresowego. Kol. Bobrzyński kreśląc Znaczenie powstania z 1863 r. w związku dziejowym“ starał się wykazać przykładami z dziejów Polski siłę pracy organicznej, zaś kol. Szwarec mówiąc „O bitwie chóchowskiej“ wykazywał, że powstanie z 1831 r. upadło głównie z powodu sprzeczności jaka panowała między rządem a narodem. Przejście z historii do literatury stanowił odczyt kol. Bobrzyńskiego „O Irydionie,“ podał bowiem obok znaczenia Irydiona jako poematu, zarazem rozbiór myśli zasadniczej utworu tego i wpływu, jaki wywarł na najświeższe wypadki polityczne. Kol. Doleżan dotknął w dwóch odczytach „O teatrze hiszpańskim“ pytania, jaką styczność ma sztuka dramatyczna hiszpańska z polską; kol. Ordon kreśląc żywot Mickiewicza odpierał zarzuty czynione niektórym tegóż wieszczom utworom, mianowicie: brak oryginalności i nienarodową tendencję.

Wreszcie kol. Wdowiszewski swem sprawozdaniem teatralnym z miesiąca Stycznia b. r., a kol. Wąsowicz krytyką tegóż sprawozdania starali się wpłynąć na głębsze pojmowanie piękności, potrzeby i właściwych celów sztuki dramatycznej między młodzieżą akademicką.

Wielkie zajęcie wzbudziły dwa odczyty wzięte z dziedziny sztuki, pierwszy kol. Wdowiszewskiego „O Schinklu“ drugi kol. Zaremby „O Thorwaldsenie.“ Oba zajmowały się ocenieniem nowoczesnego odrodzenia architektury i rzeźby w odróżnieniu od renesansu XVIgo wieku.

Znamieniem zato odczytów mających za przedmiot kwestye społeczne i w ogóle żywotne była żywa dyskusya, jaką zawsze wzbudzały. Tu należą odczyty: kol. Szymkiewicza „O stanowisku młodzieży akademickiej w obec sceny polskiej;“ kol. Ungera: „O stanowisku społecznym młodzieży akademickiej;“ dwie rozprawy ustne: „O stanowisku młodzieży akademickiej w obec oświaty ludowej,“ do których wątek podali przemowami swemi kol. Filasiewicz i Kornilowicz; odczyty kol. Michała Ichheisera „O dążnościach ku podniesieniu stanu robotniczego“ wskazujący reformy polityczne jako główny środek polepszenia bytu klas roboczych; kol. Homolacza „O karze śmierci w obec prawa i moralności“ a w końcu

kol. Markusfelda „O materyalizmie“. Krytyka dzieła Büchnera: „Siła i materya.“

PP. Ordon, Wille i Wróblewski wygłaszali utwory własne, obce zaś pp. Ładnowski Bolesław, Piotr Dobrzański, Arndt i Niementowski.

W wieczorkach muzykalnych brali udział pp.: Franciszek Bylicki, Bogdański, Borkowski, Büchner, Fischer, Janczewski, Kronenberg, Lipa, Łoziński, Julijan Morelowski, Rogowski, Stypkowski, Świdorski, Scheller, i Stanisław Tomkiewicz.

II. Biblioteka.

1. Od zarządu przeszłorocznego odebrano dzieł	697	
tomów		907
2. W bieżącym półroczu przybyło:		
a) Z darów WW. Bobrzyńskiego, Czyżewicza, Filasiewicza, Gajdzicza, Goldhabera, Dr. Gumpłowicza, Homolacza, Łazarskiego, Mańkowskiego, Miskyego, Nowińskiego, Ordona, Pola, Rettingera, Radojewskiego, Szarłowskiego, Szczyńskiego, Tarłowskiego, Wysockiego, Warchałowskiego, Wąsowicza, Zaremby, Wydawnictwa dzieł tanich i pożytecznych:		
dzieł	131	
tomów		208
b) z zakupna i dalszego ciągu biblioteki klasyków niemieckich wydawnictwa Hempla:		
dzieł	4	
tomów		4
W ogóle przybyło w bieżącym półroczu		
dzieł	135	
tomów		212
Razem dzieł	832 tom.	1119

3. Sprzedano dziełek ludowych, i darowano bibliotekom słuchaczy Wydziału prawniczego i lekarskiego:
dzieł 11	11
tomów 29	29
-
4. Obecnie posiada więc biblioteka
dzieł	821 tom. 1090

Uwaga. Z dzieł darowanych bibliotece wymieniamy znakomity dar 19 roczników biblioteki warszawskiej.

III. Czasopisma.

Czasopisma oznaczone znakiem *) otrzymane bezpłatnie — **) po niższej cenie.

A. Czasopisma polityczne.

1. Czas *)
2. Kraj *)
3. Kurjer krakowski *)
4. Gazeta narodowa **)
5. Gazeta lwowska *)
6. Dziennik lwowski *)
7. Dziennik polski *)
8. Unia *)
9. Dziennik poznański
10. Gazeta polska *)
11. Narodni listy *)
12. Pokrok *)
13. Wanderer **)
14. Presse **)
15. Neue freie Presse **)
16. Tages-Presse **)
17. Reform *)
18. Osten *)
19. Siécle *) do 1 Stycznia 1870. W darze od Szan. Resursy mieszczańskij.
20. Correspondance slave

B. Czasopisma beletrystyczne.

21. Kalina *)
22. Kwiaty *)
23. Przegląd polski *)
24. Gwiazdka cieszyńska
25. Wędrowiec *)
26. Tygodnik ilustrowany **)
27. Opiekun domowy *)
28. Przegląd tygodniowy *)
29. Dziennik literacki **). Od 1 Stycznia 1870.
30. Illustrierte Zeitung
31. Prawda *)
32. Revue des deux mondes. Od 1 Stycznia 1870.

C. Czasopisma naukowe.

33. Ekonomista *
34. Gerichtshalle *)
35. Przegląd lekarski *)
36. Gazeta lekarska *)
37. Klinika **) Od 1 Stycznia 1870.
38. Wiener mediz. Presse *)
39. Gazeta rolnicza *)

D. Czasopisma humorystyczne.

40. Djabeł *)
41. Kuryer świąteczny *)
42. Szczutek *)
43. Floh. Do 1go Stycznia 1870.
44. Abecadlnik humorystyczny (pismo ulotne).

IV. Stan Kassy.

A. Dochody.

	złr.	c.
1. Członkowie czytelní wniesli	326	—
2. Dar Wgo Mich. Hier. Bob.	60	—
3. Trzecia część czystego doch. z balu Medyków .	71	40
4. Z wieczorków muzykalnych	7	40
5. Ze sprzedaży broszur i czasopism	19	39½
6. Dochody nadzwyczajne	121	37
Summa	605	56½

B. Wydatki.

	złr.	c.
1. Spłata pozostałego długu	38	20½
2. Opłata mieszkania	108	45½
3. Urządzenie wewnętrzne światło, opał, usługa .	248	49
4. Koszta utrzymania biblioteki	44	49
5. Koszta prenumeraty czasopism	55	35
6. Wynajęcie fortepianu	38	—
Summa . .	532	99

C. Zestawienie.

Dochód	605 złr. 56½ c.
Rozchód	532 złr. 99 c.
Pozostaje w kasie .	72 złr. 57½ c.

Kraków dnia 1go Marca 1870.

Hilary Filasiewicz
przewodniczący
Michał Ichheiser
sekretarz

Zygmunt Markusfeld
zastępca przewodniczącego
Wilhelm Ciaciek
podskarbi.

Członkowie wydziału zarządzającego.

Hieronim Bobrzyński	Józef Merunowicz
Władysław Czyżewicz	Ludwik Mlsky
Stanisław Gułkowski	Juljan Morelowski
Józef Homulacz	Samuel Unger
Mieczysław Jabłoński	Wincenty Tarłowski
Józef Korbel	Albin Wąsowicz
Lucyan Kowalski	Wincenty Wdowiszewski
Leopold Kronenberg	Hugo Wróblewski
Kazimierz Machniewicz	Aleksander Wysocki
Feliks Zaremba.	